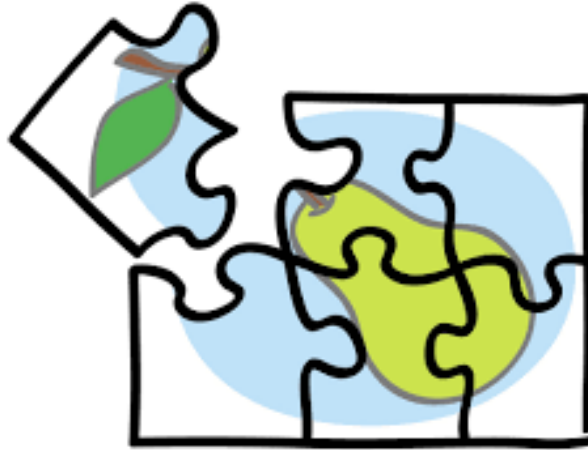

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית ביסודי

השלם החסר

תוכנית לקידום שפה ואוריינות לכיתות ג-ו
המבוססת על השלמת מילים בטקסט מידעי
(קלוז)

כלב פאג

פיתוח התוכנית והובלתה

ד"ר לימור קולן, מנהלת תחום דעת עברית בגיל הרך וביסודי
ד"ר מעין תדמור-טרוינסקי, מדריכה ארצית, צוות הפיקוח על הוראת העברית ביסודי, המזכירות
הפדגוגית – אגף שפות

עריכה מדעית: ד"ר רקפת דנאי, ממונה חומרי למידה מדעי הטבע, המזכירות הפדגוגית
ייעוץ אקדמי ועריכת לשון: ד"ר אנה ענבר, מדריכה ארצית, צוות הפיקוח על הוראת העברית
ביסודי, המזכירות הפדגוגית – אגף שפות

שותפות לכתיבה:

יפעת פרידמן, מדריכה ארצית, צוות הפיקוח על הוראת העברית ביסודי, המזכירות הפדגוגית – אגף
שפות
אילנית אברהם, מדריכה ארצית, צוות הפיקוח על הוראת העברית ביסודי, המזכירות הפדגוגית –
אגף שפות

תשפ"ה 2025

כלב פאג

תוכן עניינים

מבוא	3
הטקסט: כלב פאג	3
מאפייני הטקסט	4
הצעות לפעילות מטרימה	4
ניתוח המילים המושמטות בטקסט ושיקולים דידקטיים בהשלמתן	5
טקסטים לתלמיד בכתיב מנוקד ובכתיב מלא חסר ניקוד	7

מבוא

לפניכם פעילות מתוך תוכנית ההוראה "השלם החסר" שמטרתה לפתח כישורי הקריאה של התלמידים תוך התמקדות בהבנת הנקרא ובהעשרת הידע הלשוני. בתוכנית נכללו **טקסטים למטרות מסירת מידע, הסבר ותיאור ולמטרות הנחיה והפעלה**. הטקסטים שנבחרו מעוררי עניין וסקרנות, מרחיבי דעת ועשויים לתרום לחוויית קריאה מהנה ולעידוד קריאה.

תוכנית ההוראה המוצעת מיועדת לתלמידים בכיתות ג-ו שרכשו את הקריאה, אך זקוקים לתוכנית התערבות לצורך קידום הבנת הנקרא. התוכנית מקדמת באופן ישיר את בסיסי הידע והמיומנויות הנחוצות להבנת הנקרא – ידע לשוני וידע עולם, מיומנויות קריאה בדגש על קריאה מנוטרת הבנה. התוכנית מתאימה להוראה בכיתה ולהוראה בקבוצה קטנה. אפשר לקרוא בהרחבה על תוכנית ההוראה "השלם החסר" **במדריך למורה**. במדריך למורה תוכלו למצוא:

- ❖ הסבר על הכלי הדידקטי המבוסס על השלמת מילים בטקסט, על המרכיבים והמאפיינים שלו;
- ❖ מטרות התוכנית והעקרונות העומדים בבסיסה;
- ❖ מודל הוראה הכולל את מהלכי ההוראה, דגשים ושיקולים דידקטיים ופסיכופדגוגיים בתכנון שיעור המבוסס על כלי דידקטי זה.

הטקסט: כלב פאג

המילה "פאג" באנגלית עתיקה היא מילת חיבה לקופיף או לשדון קטן. מקורו של כלב הפאג בסין, שם טופח לפני מאות שנים בתור כלב שעשועים של הקיסר. לכלב הפאג גוף קטן, עיניים גדולות ובולטות וזנב מסולסל. הוא דומה לכלב בולדוג קטן, פרוותו קצרה וצבעה שחור או בז'. רבים מכלבי הפאג סובלים מבעיות נשימה בגלל מבנה פניהם. הם סובלים גם מבעיות עור בשל הקפלים בעורם. הפאג הוא כלב נוח לאילוף. בגלל גודלו וצורתו הוא אינו יכול להתאמן מעבר לכמה דקות, אבל הוא נבון וקולט פקודות מהר מאוד. הוא יכול להיות עקשן לגבי נושאים מסוימים, אבל בסך הכול הפאג הוא כלב נעים וחביב, הוא אוהב את בעליו אהבה אין סופית והולך אחריו לכל מקום.

מאפייני הטקסט

- בטקסט 111 מילים (כולל הכותרת).
- הטקסט כולל משפטים פשוטים וקצרים לצד משפטים מורכבים יותר.
- הטקסט עוסק בנושא רלוונטי לעולם הילדים, אך כולל גם ידע שאינו מצוי בהכרח ברשות הילדים.
- המילים בטקסט אמורות להיות מוכרות לילדים, מלבד המילים: "מקורו", "טופח", "בעליו".

הצעות לפעילות מטרימה

1. נשאל את הילדים אם יש להם כלב (או שהיה להם בעבר), אם הוא מאולף ואם לימדו אותו לבצע פעולה מסוימת. נבקש שיתארו את הדברים.

2. נבקש מהילדים להתבונן בתמונות המצורפות ולתאר את מראה הכלב: גודל, פרווה, תווי פנים, זנב. נשאל אם הם מכירים כלבים מסוג פאג.

ניתוח המילים המושמטות בטקסט ושיקולים דידקטיים בהשלמתן

1. **כלב:** אחרי המילה "בתור" צפוי להופיע שם עצם. [שיקול תחבירי]
שם עצם זה אמור להופיע בצורת הנסמך לשם העצם "שעשועים", כלומר ליצור איתו צירוף סמיכות (כלב שעשועים). [שיקול תחבירי]
התוכן הסמנטי של המילה החסרה אמור להתבהר בהתבסס על נושא הטקסט (כותרת) וכן על הקשרו הלשוני (למשל, המשפט הקודם). [שיקול הקשרי]
על כן המילה המתאימה ביותר היא "כלב", אך אפשר לקבל גם את המילה "חיית".
2. **הוא:** המילה החסרה אמורה להיות הנושא של המשפט. מכיוון שהמידע החסר הוא מאזכר. אפשר להתייחס לשאלה: מי דומה לכלב בולדוג קטן...? כדי לסייע לתלמידים לזהות את הנושא במשפט. [שיקול תחבירי]
מכיוון שהפסקה עוסקת בתיאור כלב הפאג, אפשר להסיק שהנושא של המשפט – שגם הוא עוסק בתיאור – הוא כלב פאג. [שיקול הקשרי]
כל מילה או צירוף המאזכרים כלב פאג, למשל, "הכלב", "הפאג", "כלב הפאג", "הוא", מתאימים בתור השלמת הנושא של המשפט. עם זאת, מבחינה סגנונית, מכיוון שהצירוף "כלב הפאג" הופיע במשפט הקודם, במשפט הנוכחי רצוי להשתמש בצירוף "כלב הפאג" או במילה "הפאג" או המאזכר "הוא". [שיקולים סמנטיים, הקשריים, סגנוניים]
3. **סובלים:** המבנה התחבירי של המשפט שחסרה בו מילה, מקביל למבנה התחבירי של המשפט הקודם:

רבים מכלבי הפאג	סובלים	מבעיות נשימה...
↑↓	?	גם
הם		מבעיות עור...

אפשר להשלים את המילה המחסרה על סמך ההקבלה הזאת. [שיקול תחבירי]

אפשר להיעזר גם באסטרטגיות אחרות.

4. **(ב)עורם/(ב)עור:** המילה המושמטת מופיעה אחרי מילת היחס "ב-". אחרי מילות יחס יבוא שם

עצם, ולכן המילה המושמטת היא שם עצם. [שיקול תחבירי]

צירוף היחס (ב- + המילה המושמטת) אמור לתאר את "הקפלים". [שיקול תחבירי]

מילת היחס "ב-" לרוב מציינת הימצאות במקום. [שיקול סמנטי] איפה נמצאים הקפלים?

מן ההקשר של הטקסט ברור שמדובר בקפלים בעורם של הכלבים. [שיקול הקשרי]

על כן ההשלמות האפשריות הן "בעור" או "בעורם" (בתוספת של כינוי שייכות חבור).

ההשלמה יכולה להישען גם על נשענת על מידע מהתמונות המלוות את הטקסט ועל בירור הידע

בשיח המקדים. השלמות אפשריות נוספות הן "בגוף" או "בגופם". אם כי השלמות אלה מדויקות

פחות.

5. **(ו)קולט:** מכיוון שהנושא של המשפט הוא כלב, כל מילה המציינת פעולה שהכלב יכול לבצע

ביחס ל"פקודה" עשויה להתאים, למשל, "קולט", "מבין", מבצע". המילים כגון "מציית" או

"מקשיב" אינן מתאימות משום פעלים אלה מצריכים שימוש במילות יחס ("מציית ל-", "מקשיב

ל-"). [שיקולים תחביריים וסמנטיים]

6. **אוהב:** ההשלמה נשענת על ההבנה שלכלב פאג תכונות חיוביות ועל זיהוי מילות התואר: "נעים",

"חביב" המופיעו בתחילת המשפט ועל השם "אהבה" המופיע בהמשך המשפט. ועל שם העצם

"אהבה" בהמשך המשפט.

7. **מקום:** אחרי המילה "כל" צפוי להופיע שם עצם. [שיקול תחבירי]

מן המשמעות של הפועל "הולך" ועל סמך הדמיון לתיאור המוכר "הולך אחריו לכל מקום" אפשר

להסיק שהמילה המושמטת היא "מקום". [שיקול סמנטי]

כלב פאג

המלה "פאג" באנגלית עתיקה היא מלת חבה

לקופיף או לשדון קטן.

מקורו של כלב הפאג הוא בסין, שם הוא טפח לפני מאות שנים בתור

שעשועים של הקיסר.

לכלב הפאג גוף קטן, עינים גדולות ובולטות וזנב מסלסל.

דומה לכלב בולדוג קטן, פרותו קצרה וצבעה שחר או בז'.

רבים מכלבי הפאג סובלים מבעיות נשימה בגלל מבנה פניהם. הם

גם מבעיות עור בשל הקפלים ב_____.

הפאג הוא כלב נוח לאלוף. בגלל גדלו וצורתו הוא אינו יכול להתאמן מעבר

לכמה דקות, אבל הוא נבון! _____ פקדות מהר מאוד. הוא יכול להיות

עקשן לגבי נושאים מסוימים, אבל בסך הכל הפאג הוא כלב נעים וחביב, הוא

את בעליו אהבה אין סופית ועוקב אחריו לכל _____.

כלב פאג

המילה "פאג" באנגלית עתיקה היא מילת חיבה

לקופיף או לשדון קטן.

מקורו של כלב הפאג הוא בסין, שם הוא טופח לפני מאות שנים בתור

שעשועים של הקיסר.

לכלב הפאג גוף קטן, עיניים גדולות ובולטות וזנב מסולסל.

דומה לכלב בולדוג קטן, פרוותו קצרה וצבעה שחור או בז'.

רבים מכלבי הפאג סובלים מבעיות נשימה בגלל מבנה פניהם. הם

גם מבעיות עור בשל הקפלים ב.

הפאג הוא כלב נוח לאילוף. בגלל גודלו וצורתו הוא אינו יכול להתאמן

מעבר לכמה דקות, אבל הוא נבון ופקודות מהר מאוד. הוא יכול

להיות עקשן לגבי נושאים מסוימים, אבל בסך הכול הפאג הוא כלב נעים וחביב,

הוא את בעליו אהבה אין סופית ועוקב אחריו לכל.

